

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul Justiției

S U M A R

Contractul de Cont-curent, (urmarea 12-a), de d-l V. Dimitriu;

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Curtea de casație, s. II: *Iosif Wender cu Locot. D. Pavelescu Sturdza;*
 Curtea de apel din București, s. II: *A. G. Odobasian cu S. Samsarian, ca tutoare;*
 Tribunalul Ilfov, s. III: *Lazăr Grigorescu cu Ioan Mihăilescu, cu o Observație de d-l D. Alexandrescu;*
 Judecătoria Ocolului Dorohoi;
 Bibliografie.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 12-a) (*)

A doua ipoteză are loc, după cum am zis, când primitorul titlului nu mai este la scadență în posesiunea lui, căci înainte de a sosi momentul de plată, el l'a negociat. Dacă debitorul principal său vre un alt coobligat anterior primitorului va fi plătit pe posesorul actual al titlului nu se poate ivi nici o dificultate; căci încasându-se valoarea, condițiunea rezolutorie, sub imperiul căreia se primise rimesa, nu s'a realizat, deci creditarea trimițătorului prin contul curent trebuie să se considere definitivă. Cestiunea însă, ce dă naștere oare cărei indoeli, o găsim în ipoteza, când titlul nu este achitat la scadență de nici un codebitor sau chiar de s'a plătit posesorului legitim, această plată s'a efectuat de un codebitor, care are drept de regres contra primitorului, ce a negociat cambia.

În acest cas se susține, că modalitatea, ce însoțește constituirea rimesei în contractul de cont curent, constă în aceea că primitorul să încaseze valoarea titlului fie la scadență, fie chiar înainte de scadență; dar această încasare are loc nu numai când titlul e plătit de vre un codebitor, dar chiar când primitorul l'a negociat; căci suma pentru care trimițătorul fusese creditat, s'a realizat de primitor prin înstrăinarea titlului; primitorul ne mai putând avea nici o pretențiune din cauza

titlului constituit rimesă, creditarea trimițătorului trebuie să rămână definitivă; și prin urmare primitorul nu mai poate exercita nici un recurs contra trimițătorului, din moment ce titlul a fost înstrăinat.

Această soluțiune e cu drept cuvânt combătută de majoritatea autorilor, care admite soluțiunea contrarie; și anume că prin faptul girării titlului cambial, primitorul nu poate fi considerat ca decăzut în or ce caz de la dreptul de regres contra trimițătorului. În adevăr: prin condițiunea rezolutorie sub rezerva încasării, creditarea trimițătorului atârână de faptul încasării valoarea titlului; dar prin încasarea unui titlu s'a înțeles și se înțelege în tot deauna plata celui titlu făcută său de debitorul titlului său de un al treilea, ce plătește pentru acel debitor. În specia de care ne ocupăm, o atare plată nu intervine; căci dacă primitorul încasează o sumă oare care de la giratar, această sumă nu i se varsă în plata titlului, ci ca preț al noului contract de înstrăinare. Din acest contract străin de plata titlului nasc pentru primitor diverse îndatoriri, dintre cari cea mai principală e, că devine coobligatul purtătorului celui titlu; și dacă la scadență purtătorul nu e plătit, primitorul e dator a-i achita suma prevăzută în titlu, redevenind ast-fel el însuși posesorul rimesei constituită sub condițiunea rezolutorie. Creditarea trimițătorului întemeindu-se pe credința, că primitorul va încasa la scadență valoarea rimesei, și această credință fiind cu totul înlăturată, de oare ce e constant, că titlul nu se achită, a pretinde că trimițătorul trebuie să rămână definitiv creditat, ar fi de a se cere o creditare fără constituire de rimesă; căci din momentul de când primitorul a primit titlul și până în momentul când sosind scadența cere suma de la trimițător, el n'a încasat nimic de la cei în drept și obligați de a plăti; iar suma primită de la giratar, sau i-a restituit-o sau trebuie a i-o ține la dispoziție pentru cazul când s'ar exercita contra sa acțiunea cambială recursorie. Neintervenind nici un fapt nou, care să schimbe situa-

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903 No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47 și din 1904 No. 26, 30, 34, 43 și 67.

țiunea trimițătorului față de primitor, rezultă că, precum înainte de scadență acesta avea facultatea sa de a storna afacerea sa de a urmări pe trimițător, dacă n'ar fi fost achitat la scadență, tot ast-fel și acum primitorul, redobândind posesiunea titlului, poate opta pentru or care din cele două căl, pe care legea i le pune la dispoziție.

Am zis însă, că în soluțiunea, ce adoptăm, nu se poate pretinde, că primitorul trebuie considerat *in or ce caz* ca decăzut față de trimițător din facultatea, ce i s'a creat de legiutor; ceea ce înseamnă că, dacă sunt cazuri, în care primitorul se găsește față de trimițător, și după ce a girat titlul, în aceeași situațiune, ca și înainte de or ce înstrăinare; pot fi însă și cazuri, când primitorul nu mai are nici un drept de a tăgădui trimițătorului creditarea lui definitivă. Ast-fel în ipoteza când terțiul posesor al titlului, care nu a fost plătit la scadență, a omis de a îndeplini formalitățile cerute pentru conservarea acțiunei cambiale recursorie, în cât ne mai putând exercita nici un recurs contra giranților, din numărul cărora face parte și primitorul, acesta e definitiv discărcat de plata titlului. În această situațiune suma încasată de primitor de la giratarul său nemijlocit devenind liberă în viitor de or ce bănuială de restituire, e o valoare realizată definitiv din rimesa constituită de trimițător; această valoare încasându-se definitiv, creditarea trimițătorului trebuie să rămână și ea definitivă. Tot asemenea în cazul când, de și terțiul posesor al titlului ar fi îndeplinit cerințele legii pentru conservarea acțiunei cambiale, dar intentând acțiunea directă contra debitorului principal sau acțiunea recursorie contra unui girant, care în seria girurilor era responsabil și față de primitor, a fost satisfăcut în totul de către acești debitori; și în acest cas, ca și în ipoteza precedentă, primitorul pentru suma primită prin gir, ne mai putând avea nici o răspundere, creditarea trimițătorului trebuie să rămână definitivă. În fine, dacă s'ar întâmpla, că purtătorul prin exercitiul acțiunilor sale să încaseze valoarea titlului parte de la trimițător și parte de la primitor, pentru suma ce acest din urmă a plătit-o, creditarea trimițătorului nu poate avea nici o cauză; deci rimesa va rămâne valabilă numai pentru diferența achitată de trimițător posesorului titlului; iar pentru ceea ce a plătit primitorul operațiunea va putea fi stornată, afară numai de convențiune contrarie sau dacă primitorul urmărind la rândul său pe trimițător, nu va fi reușit să încaseze suma, ce a fost nevoit să plătească purtătorului.

Ce trebuie să zicem însă în cazul când trimițătorul a căzut în stare de faliment și primitorul înscriindu-se printre creditorii lui a primit o cotă oare care? S'ar părea că soluțiunea se impune,

căci procedura falimentului fiind o procedură comună de lichidare și executare, primitorul prin intervenirea sa la faliment nu a făcut alt ceva de cât a exercitat acțiunile, ce-i compețau în baza titlului; și realizând numai o parte din valoarea rimesei, pentru rest creditarea trimițătorului rămâne fără cauză; deci ar trebui stornată afacerea până la concurența rămășiței neincasate. Cu toate acestea cestiunea e mult mai delicată; căci, dacă am admis, că nu se poate opune primitorului, că prin exercitiul acțiunilor, ce nasc din titlu, trebuie să se considere decăzut din facultatea acordată de legiutor, aceasta am întemeiat-o pe faptul că în tot acest timp primitorul caută a se convinge de posibilitatea realizării valorii și conservă încă în el speranța de a încasa suma din titlu; pe când un creditor, ce se înscrie la masa unui faliment, știe cu siguranță, că el nu mai poate fi plătit cu moneta prevăzută în titlu, ci cu o monedă specială, adică cu moneta falimentului, ce în generalitatea cazurilor e o cotă oare care din suma datorită de falit. Prin urmare, când primitorul are siguranța de mai înainte, că nu va fi plătit de întreaga valoare a creanței și cu toate acestea urmărește pe trimițător, această înseamnă, că și manifestă clar intențiunea sa, că nu voește a storna afacerea, ci preferă a renunța la beneficiul clausei sub rezerva încasării; și nu se poate obiecta, că și în acest caz el voește a ști pentru ce sumă rimesă rămâne fără cauză spre a storna numai restul; de oare ce o atare stornare n'ar fi tot-d'auna posibilă, căci s'ar introduce în faliment violarea principiului egalității creditorilor. În adevăr: să presupunem, că falimentul s'a terminat prin încheierea unui concordat; prin plata quotei concordatare toate creanțele înscrise la masa falimentului se sting față de debitorul falit, deci și creanța primitorului; dacă acestă ar avea dreptul să storneze afacerea pentru diferența neachitată, și-ar crea o situațiune privilegiată, ceea ce nu numai că e absolut interzis creditorilor hirografari, dar mai mult încă e chiar pedepsit în materia falimentului.

Din cele ce preced, se vede, că primitorul, chiar când ar fi înstrăinat titlul înainte de scadență, dar fără a insera mențiunea facultativă la gir «*sără oblig*», conservă încă dreptul de a uza de facultatea creată prin condițiunea sub rezerva încasării; deci va uza sau nu, după plac, de stornarea operațiunei, creditându-se în contul curent cu valoarea, la care are drept. Din acest punct de vedere se naște următoarea cestiune:

Care este însă această valoare, cu care primitorul stornând afacerea se poate credita în sarcina trimițătorului?

De sigur că nu poate să existe nici o dificultă-

tate pentru suma, cu care fusese creditat trimițătorul, împreună cu toate procentele stipulate prin contractul de cont curent. Cestiunea însă, ce se pune, este, că numai aceasta trebuie să compună creditarea primitorului în urma stornului? Primitorul a putut face o serie de cheltueli, până ce s'a convins, că încasarea valorii titlului e imposibilă; cine trebuie să le supoarte? S'ar putea susține, că toate cheltuelile de protest, de notificațiuni, de acțiuni etc., s'au făcut în interesul primitorului, pentru a se convinge, de e cu putință realizarea încasării; în cât în sarcina lui ar trebui să cadă toate aceste spese; cu toate acestea nu trebuie a se da uitării, că toate cheltuelile sunt ocazionate prin rimesa constituită de trimițător, care dacă n'ar fi trimis ea rimesă un titlu fără valoare, primitorul n'ar fi fost nevoit să facă acele demersuri costisitoare; că, prin urmare, întru cât trimițătorul e în culpă, el trebuie să supoarte și cheltuelile, după principiul că or ce faptă a omului, care cauzează pe nedrept altuia o pagubă, îl obligă la reparațiunea daunei; prin urmare prin storn primitorul e în drept a se credita nu numai cu valoarea titlului, cu care el se găsește debitat către trimițător, dar și cu toate sumele, ce l-ear debursat pentru realizarea valorii rimesei.

Cu aceste observațiuni încheiăm studiul primului efect al contractului de cont curent.

(Va urma)

V. Dimitriu

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 10 Septembrie 1904

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Iosif Wender cu Locot. D. Pavelescu-Sturza

Prescripție. — Acțiune cambială. — Întreruperea prescripției. — Cum se operează. — Cerere în judecată. — Cerere de intervenție. — Dacă întrerupe prescripția. — (Art. 1865 Cod civil; art. 247 și 248 Pr. civilă).

După art. 1865 din Codul civil, care se aplică și în materie comercială, întreruperea prescripției se operează, între altele, și printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță saū numai incidentă într'o instanță începută.

Ast-fel, intervenția care este o cerere făcută într'o judecată ce se urmează între alte persoane, operează și ea întreruperea prescripției, ca și o cerere introductivă de instanță, oră care ar fi obiectul cererei de intervenție.

Decisiunea 332/904. — Casată, în urma recursului făcut de Iosif Wender, decisiunea Curții de apel din București, s. I cu No. 43/904 dată în proces cu Locot. D. Pavelescu-Sturza.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l președinte N. Mandrea.

Pe d-nii avocați M. Antonescu și Cernea în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d. avocat C. Dissescu în combateri.

Deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

„Violarea art. 1865, 1863 și 1871 din Codul civil.

„Curtea de apel admitând apelul d-lui Sturza și declarând prescripția acțiunii mea cambială, neținând seamă nici de cererea mea de intervenție, ce am făcut în procesul dintre d-l N. Catargi și d-l D. Pavelescu-Sturza, unde am manifestat intenția mea de a-mi păstra drepturile mele de creditor serios.

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că Curtea de apel a respins acțiunea intentată de recurent în contra intimatului pentru plata unei sumi de bani datorită în virtutea unor cambii, pe motiv că acțiunea derivând din acele cambii ar fi prescripționată; Că pentru a decide ast-fel Curtea a respins toate faptele invocate de recurent că prescripția este întreruptă și între acestea este și cererea de intervenție făcută de dînsul în procesul intentat intimatului de către N. Catargi;

Că Curtea de apel pentru a respinge acest mod de întrerupere a prescripției motivează că numai intervenția făcută pentru recunoașterea drepturilor intervenientului operează întreruperea prescripției, iar nu și intervenția cu caracter de act de conservare, făcută pentru apărarea drepturilor uneia din părțile din proces, cum ar fi fost în cazul de față;

Considerind că după art. 1865 C. civ., care se aplică și în materie comercială, întreruperea prescripției se operează, între altele și printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță saū numai incidentă într'o instanță începută;

Considerind că intervenția este o cerere făcută într'o judecată ce se urmează între alte persoane, și prin urmare operează și ea întreruperea prescripției, ca și o cerere introductivă de instanță;

Considerind că deosebirea ce face Curtea de apel în privința efectului întreruptiv al cererei de intervenție între cazul cînd prin intervenție se cere recunoașterea drepturilor intervenientului și cazul cînd se face numai pentru apărarea drepturilor uneia din părțile din proces, care ar fi un act simplu de conservare, nu este întemeiată pe textul art. 1865 C. civ. care se și exprimă în termeni generici cînd prevede că întreruperea se operează printr'o cerere în judecată, saū printr'o cerere incidentă oră care ar fi obiectul cererei;

Că dacă art. 247 Pr. civ. arată că obiectul cererei de intervenție poate să fie saū recunoașterea drepturilor celui ce o face saū apărarea drepturilor uneia din prigonitoarele părți, aceasta însă nu ne îndrituește să decidem că efectul întreruptiv al intervenției ar depinde de obiectul cererei, de oare-ce nici art. 1865 C. civ. și nici vre-un alt text de lege nu face nici o deosebire în această privință;

Că deosebirea cererei de intervenție după obiectul ei, nu are a fi făcută de cît pentru a se determina în ce stadiu al judecării e admisibilă o asemenea cerere (art. 248 Pr. civ);

Considerind că în speță Curtea de apel a comis un exces de putere și a violat dispozițiile art. 1865 C. civ. cînd a decis că cererea de intervenție făcută de recurent nu a întrerupt prescripția acțiunii cambiale ce a intentat în contra intimatului;

Că prin urmare prescripția fiind întreruptă în acest mod, nu mai este necesitate a se discuta cele-l'alte motive de casare.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întîrziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat poștal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, saū să plătească la prezentare numai în mîna încasatorilor: L. Riveanu, pentru provincie, și I. St. Tudoroiu, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registrul cîmatea, prevăzute cu ștampila Curierului Judiciar.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. II

Audiența de la 20 Martie 1904

Președenția D-lui I. C E R K E Z, Președinte

A. G. Odobasian cu S. Samsarian, ca tutoare

Deciziunea No. 24

Cambie.—Acțiune cambială.—Excepțiunile ce se pot opune. — Compensație.—Condițiunile. — (Art. 349 Cod. comercial).

Debitorul unei cambii poate să opună excepțiile personale aceluia care exercită acțiunea cambială, prin urmare și compensațiunea, însă cu o condițiune, aceea că asemenea excepții să fie propuse la prima înfățișare, și dacă nu s'a conformat acestei cerințe exprese a legii, cererea sa reconvențională prin care opune compensațiunea urmează să fie judecată deosebit, iar nu o dată cu acțiunea cambială, și în cas când cererea reconvențională nu este lichidă nici de grabnică soluțiune, rămâne a se judeca după acțiunea cambială a cărei soluțiune nu poate fi prelungită sau întârziată.

S'a ascultat d-l advocat I. Gregorian din partea apelantului A. G. Odobasian și d-l advocat M. Christea din partea intimatului Sepnic Samsarian, și d-l procuror G. A. Drăghici în concluziuni, fiind minori în cauză

Curtea deliberând,

Asupra apelului făcut de A. G. Odobasian contra sentinței comerciale a Trib. Prahova, secția II, No. 85/903 prin care e condamnat să plătească reclamantei Sepnic Samsarian, în calitate de tutoare a minorilor rămași pe urma defunctului său soț Sarchis Samsarian suma de lei 4265 în aur datorată cu o cambie;

Avind în vedere că pentru a dovedi cererea sa, reclamanta a prezentat o cambie semnată de apelant și emisă la Varna (Bulgaria) în ziua de 1 Februarie 1899, pentru suma de lei 4265 în aur, cu termenul de plată la 1 Februarie 1902;

Avind în vedere că apelantul recunoaște cambia și că este dator să plătească suma arătată într'însa, el pretinde însă că la rîndul său are să primească de la Sarkis Samsarian, autorul reclamanților, suma de 3720 lei pe care i-o opune în compensațiune și cere să fie scăzut cu ea din suma reclamată, și să fie condamnat numai la diferența de 515 lei;

Că de aceea a făcut la tribunal o cerere reconvențională și, pentru dovedirea ei, a invocat diferite cambii ce i-au fost transmise prin gir de Samsarian, precum și niște scrisori semnate de defunct din care ar rezulta că dînsul este creditor cu sumele arătate;

Avind în vedere că conform art. 349 C. com. este adevărat că debitorul unei cambii poate să opună excepțiunile personale aceluia care exercită acțiunea cambială, prin urmare și compensațiunea, legea însă adaogă o condițiune, aceea adică că asemenea excepțiuni să fie propuse la prima înfățișare;

Avind în vedere că prima înfățișare înaintea tribunalului a avut loc la 12 Septembrie 1903 și atunci debitorul s'a mărginit să ceară numai comunicare de acte, iar cererea reconvențională a făcut-o la a doua înfățișare în Octombrie 1903;

Avind în vedere că dispozițiunile art. 349 C. com. sunt de rigoare, ele interesează creditul, căci au de scop să asigure cambiei o circulațiune ca și a monedei;

Avind în vedere că debitorul era în măsură să opună compensațiunea de la prima înfățișare, dacă se știa că în realitate este creditorul reclamantului;

Că din momentul ce nu s'a conformat acestei cerințe a legii, cererea sa reconvențională urmează să fie judecată deosebit, iar nu o dată cu acțiunea cambială;

Avind în vedere, afară de acestea, că excepțiunile ce pot să fie opuse de debitor, nu pot întârzia condamnarea la plată de cît dacă conform art. 349 al. II C. com., sunt lichide și de o grabnică soluțiune;

Că, în specie, cererea reconvențională nu este lichidă nici de grabnică soluțiune, căci o parte din sumă ce se opune în compensațiune, adică 1046 lei, apelantul pretinde că ar fi împrumutat cu ea pe Samsarian;

Că dovada acestui fapt apelantul a voit să o facă cu niște scrisori eminate de la Samsarian, din care însă rezultă că împrumutul s'a făcut pentru o afacere comună ambelor părți, prin urmare din ele nu rezultă nimic clar și lichid;

Că afară de aceasta ar trebui să se admită și proba cu martori pretinsă de intimat pentru a stabili că nu a fost împrumut ci o afacere de tovarășie și că în realitate dînsa nu datorește nimic, ast-fel că acțiunea cambială nu ar putea lua o grabnică soluție cum cere legea și judecata ei ar trebui să se prelungească, ceea-ce nu se poate admite;

Că dar și din acest punct de vedere mijlocul de apărare invocat de intimat, adică de a se judeca acțiunea cambială astă-zi rămînînd ca apelantul să urmărească deosebit pretențiunile sale, acest mijloc este întemeiat și trebuie să fie admis; prin urmare apelul urmează să fie respins, rezervîndu-se apelantului dreptul de a urmări pe altă cale pretențiunile sale contra reclamantei;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge.

(ss) I. Cerkez, Alex. D. Dobriceanu, C. N. Tătăranu.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția III

Audiența din 30 Aprilie 1904

Președenția D-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Lazăr Grigorescu cu Ioan Mihăilescu

Sentința civilă No. 345

Donățiuni. — Donățiune «mortis causa» din dreptul roman. — Felul acestei donățiuni. — Dacă este admisă de Codul civil român. — Dacă o donățiune, prin care donatorul dispune în mod actual și irevocabil de bunurile sale, cu condiție ca donatarul să intre în posesiunea lor după moartea donatorului, este o donățiune «mortis causa» sau o donățiune cu termen, permisă de legea română. — Donățiune de bunuri mobiliare. — Netrecerea lor într'un act estimativ. — Donăție nulă. — (Art. 800 și 827 Codul civil).

1. Donățiunea «mortis causa», admisă în dreptul roman, și neadmisă de Codul civil român, era dispozițiunea prin care cine-va, în vederea unui pericol iminent: o boală gravă, un război, etc., dispunea de averea sa în folosul altuia, fie sub condițiune suspensivă, fie sub condițiune resolutorie, putînd însă reveni la ori ce moment asupra dispozițiilor luate.

Ast-fel, cînd donatorul dispune în mod actual și irevocabil de bunurile sale în favoarea donatarului, cu simpla condiție însă ca acesta (donatarul) să nu poată intra în stăpînire cît el (donatorul) va fi în viață, aceasta nu este o donăție «mortis causa», ci o donăție cu termen, permisă de Codul civil român.

2. Donățiunea de bunuri mobile, pentru a fi valabilă, trebuie ca acele bunuri să fie trecute într'un act estimativ semnat de donator și donatar.

Tribunalul,

Avînd în vedere cererea făcută de Lazăr Grigorescu, prin petițiunile înregistrate sub No. 5307 și 7631/904, prin care se tînde, la desființarea sigiliilor, aplicate pe averea rămasă pe urma defunctei sale surori, Leanca Mateescu, în urma cererii făcute de Ioan Mihăilescu, prin telegrama înregistrată sub No. 10038/904;

Avînd în vedere susținerile părților;

Avînd în vedere, că reclamantul, în sprijinul cererii sale, invoacă un act de donățiune, autentificat de trib. Ilfov, secția de Notariat, sub No. 1361/87, și transcris sub

No. 8356/904, prin care defuncta sa soră Leanca Mateescu îi dăruiește în deplină proprietate și absolută stăpînire, casele cu locul lor, situate în sos. Basarab No. 63, precum și toate obiectele, aflate în a sa stăpînire, adăogînd însă, că donatorul «nu va putea intra în stăpînire, pînă dînsa va fi în viață, ci după moartea sa»;

Avînd în vedere că pîrții susțin că acest act este nul, de oare-ce dînsul ar conține, o donațiune «mortis causa», prohibită de Codul nostru, care nu a admis de cit două moduri de a dispune de averea sa, cu titlu gratuit: donațiunile între vii și testamentele (art. 800 C. civ.); că, în tot cazul, donațiunea privitoare la mobile, este nulă, de oare ce nu sa făcut actul estimativ cerut de art. 827 C. civ.;

Avînd în vedere că donațiunea «mortis causa», admisă în dreptul roman, era dispozițiunea prin care cine-va, în vederea unui pericol iminent: o boală gravă, un război, etc., dispunea de averea sa în folosul altuia, fie sub condițiune suspensivă, fie sub condițiune resolutorie, putînd însă reveni, în orî ce moment, asupra dispozițiunilor luate;

Avînd în vedere că, în speță, donatoarea în mod actual și irevocabil dispune de bunurile sale, în favoarea donatarului, fără a mai putea reveni asupra dispozițiunilor luate prin acest act; că, ast-fel fiind, nici vorbă nu poate fi de donațiunea «mortis causa»; că, de și la prima citire a actului s'ar părea că el conține un testament, căci pe lingă că donatoarea impune donatarului, obligațiunea d'a îngriji de pomenirile creștinești, apoi, mai la urmă, adaogă: «las asemenea, tot după moartea mea, cite lei 20 la persoanele, etc.», totuși examinîndu-l cu atențiune rezultă, că el conține o donațiune cu termen, și aceasta reesă în afară de titlul actului, atît din primele sale dispozițiuni, care sumă ast-fel: «dăruiesc în deplină proprietate și absolută stăpînire fratelui meu Lazăr Grigore, casele cu locul lor, etc.», adăogîndu-se mai jos că: «nu va putea intra în stăpînire pînă eu voi fi în viață, ci după moartea mea», cît și din faptul, că în act se vede semnat și donatarul, care acceptă donațiunea ce 'i se face, lucru ne usitat la testament, precum și din împrejurarea că donatoarea n'a mai revenit asupra actului de la 1887 și pînă astăzi;

In ce privește donațiunea mobilelor:

Avînd în vedere, că ele nu a fost trecute într'un act estimativ ast-fel cum cere art. 827 C. civ., donațiunea este nulă, ast-fel că cererea de a se deslința sigiliile ce au fost aplicate numai pe averea mobilă, imobilul fiind închiriat, cată a fi respinsă, donațiunea relativă la imobil rămînînd perfect valabilă;

Pentru aceste motive, tribunalul: respinge, etc.

(ss) G. V. Buzdugan, V. Marcovici.

p. Grefier (s) Dumitriu.

Observație.—La Romani și în vechea legiuire a Moldovei ⁽¹⁾, pe lingă modurile de dispoziție existente astăzi, se mai putea dispune încă cu titlu gratuit, prin donațiune cu pricină de moarte (*mortis causa*), și prin codicil. Donațiunea cu pricină de moarte, sau donațiunea imperfectă ori nedesevirșită, era un contract prin care o persoană, în vederea unui pericol ce o amenința,

dispunea de un lucru, sub condiția suspensivă sau resolutorie a morții sale, în favoarea donatarului, care accepta.

Ea avea însă un caracter mixt; ca și donațiunea între vii, ea trebuia să fie acceptată de donatar, în timpul vieții dăruitorului, și se forma prin un contract. «*Mortis causa donatur, quod praesens praesenti dat*», dice legea 38, Dig., *De mortis causa donat.*, 39. 6. «Dăruirea a cărei împlinire numai după moartea dăruitorului este să se facă, dice art. 1290 din Codul Calimach (956 C. austriac), are putere ca un legatam, pîzindu-se însă formele cele prescrise pentru aceasta; atuncea numai se socotește ca o tocmeală, cînd acela căruia s'a făcut, au primit dăruirea; cînd dăruitorul s'a lepădat anume de oborîrea dăruirii, și cînd pentru aceasta i s'a dat o puternică scrisoare».

Donațiunea *mortis causa* se apropiea însă de testament în următoarele puncte: 1° Ea era revocabilă după voința dăruitorului, dacă el se căia de ceea ce făcuse, *si eum donationis poenituisset* (Instit., § 1, Lib. II, tit. 7); 2° ca și testamentul, ea era făcută *mortis contemplatione, propter mortis suspicionem* (Instit., loco cit.); 3° ea era revocată de drept cînd donatarul muria înaintea dăruitorului: *si prior decesserit is, cui donatum sit* (Instit., loco cit.) ⁽²⁾.

Donațiunea *mortis causa* se apropiea, deci, mai mult de testament de cit de donațiune; de aceea, Justinian, prin o constituție, a și asimilat-o aproape cu desevirșire legatului: «*Hae mortis causa donationes ad exemplum legatorum redactae sunt per omnia. . . . A nobis constitutum est, ut per omnia ferè legatis connumeretur*». (Instit., § 1, in medio, loco cit.).

Asimilarea nu era însă completă; căci, pe cînd legatul nu conferea pentru moment nici-un drept legatarului, și nu era de cit un proiect de dispozițiune, menit să se îndeplinească numai la moartea testatorului, donațiunea cu pricină de moarte atrăgea de îndată transferarea revocabilă a proprietății lucrului dăruit.

Donațiunile cu pricină de moarte, admise altădată la noi, cel puțin în Moldova ⁽³⁾, admise și astăzi în unele legiuri străine, de exemplu: în Anglia ⁽⁴⁾, în Codul austriac (art. 956), în Codul german (art. 2301), etc., fost-au ele abrogate prin art. 800 din Codul civil, după cum decide tribunalul de Ilfov, prin sentința ce publicăm astăzi?

⁽²⁾ Cpr. C. Focșani, *Dreptul* din 1882, No. 52.

⁽³⁾ În cit privește Codul Caragea, Curtea de casație a decis, cu drept cuvînt, că această legiuire nu recunoaște donațiunile cu pricină de moarte, ci numai testamentele. Bulet. Cas. S-a civ., anul 1867, p. 120.

⁽⁴⁾ Veți Er. Lehr, *Dr. civil anglais*, p. 669, No. 944.

⁽¹⁾ Veți art. 1290 C. Calimach și Codul lui Andronachi Donici, capit. 24, § 2, unde se dice: «Unele danii se fac în viață, . . . iar altele sunt cu pricină de moarte: cînd cine-va dăruiește altuia vre-un lucru, hotărînd că, după moartea sa, să aibă a-l lua în stăpînirea sa, care are tot o asemănare cu legatam». Moartea era deci mai mult ocaziunea de cit cauza donațiunei: «*Mortis causa capitur cum propter mortem aliqujus capiendi occasio obvenit*» (L. 31, Pr. Dig., *De mortis causa donat.*, 39. 6).

Tribunul Jaubert a declarat în raportul său către Tribunal, că asemenea donațiuni nu mai există sub Codul actual ⁽⁵⁾, și această părere se susține, în adevăr, de majoritatea autorilor în Franța ⁽⁶⁾; pentru-că donațiunile cu pricină de moarte dădeau loc altă dată la contestații fără sfârșit, din cauză că arare-orî ele puteau fi distinsse de celelalte liberalități, și pentru-că astăzi ele nu mai prezintă interesul practic pe care îl aveau la Romani, unde fiul de familie care, după dreptul civil, era incapabil de a testa, avea capacitatea de a face o donațiune cu pricină de moarte (L. 25, § 1, Dig., *De mortis causa donat.*, 39. 6).

Cu toate-acestea, chestiunea este controversată în Franța, și sunt autori cari susțin că donațiunile cu pricină de moarte își au ființa și astăzi. Aceștia sunt: Merlin, Toullier și Favard.

Această controversă ar putea avea loc mai cu seamă la noi, și în favoarea sistemului care ar admite existența unor asemenea donațiuni, ca un al treilea mod de a dispune cu titlu gratuit, s'ar putea invoca atit redacțiunea art. 800, cit și a art. 821 din Codul civil, care ambele se deosebesc de la Codul francez.

În adevăr, mai întâi, dacă punem față în față art. 800 din Codul nostru cu textul conrăspunător fr. (art. 893), vedem o deosebire însemnată de redacție; căci, pe cînd textul fr. prevede că nu se poate dispune de avutul său, cu titlu gratuit, de cît *prin* donațiuni între vii și *prin* testamente, în formele stabilite mai la vale, textul nostru, reproducînd art. 3 din ordonanța de la 1731, prevede că nu se poate dispune cu titlu gratuit de cît cu formele prescrise de lege pentru donațiuni între vii sau testamente.

Din această deosebire de redacție ar părea să rezulte că, pe cînd textul francez cuprinde două restricțiuni și anume; 1° că nu se poate dispune cu titlu gratuit de cît prin daruri între vii sau prin testamente (ceea ce exclude alt mod de dispoziție); și 2° că aceasta nu se poate face de cît cu întrebuițarea formelor speciale statornicite pentru aceste acte; textul nostru, apropiîndu-se mai mult de art. 3 al ordonanței din 1731, care lasă să subsiste donațiunile cu pricină de moarte, n'ar cuprinde, din contră, de cît o singură restricție, rostindu-se numai asupra formelor acestor acte.

Așa dar, după această teorie, textul nostru ar vorbi numai de formele exterioare ale donațiu-

nilor și testamentelor, și prin urmare, n'ar exclude donațiunea *mortis causa*, pe cînd textul fr. ar fi privitor și la fondul dreptului, excludînd donațiunile cu pricină de moarte.

Apoi, posibilitatea acestor donațiuni, în legea noastră, pare să mai rezulte încă din art. 821 care, cu deosebire de la Codul francez, nu declară donațiunile de bunuri viitoare *nule*, ci numai revocabile, ca și donațiunile *mortis causa*.

De și am fost și noi altă dată de această părere ⁽⁷⁾, totuși astăzi, după o mai matură reflexie, argumentele ce s'ar trage din art. 800 și 821, pentru a se ajunge la acest rezultat, nu ni se par îndestulătoare. Și fiind că regretatul Degré este acela care ne a făcut să recunoaștem eroarea noastră, este bine să cităm aci cuvintele prin care distinsul jurisconsult a combătut în mod victorios teoria noastră. «Art. 800, hotărînd că nimeni nu poate *dispune* de cît cu formele prescrise de lege *pentru donațiuni între vii, sau prin testament*, a exclus orî-ce alt mod de a dispune cu titlu gratuit, afară de donațiunea între vii și testamentul. Oprirea cuprinsă în art. 800 nu privește numai formele, în acest înțeles că nu mai poate să existe o altă formă de cît donațiunea între vii și testamentul, *ci și efectele*, în acest înțeles că nu poate să mai existe un al treilea mod *de a dispune* cu titlu gratuit, afară de donațiunea între vii sau testamentul» ⁽⁸⁾.

Cît pentru argumentele ce s'ar trage din art. 821, el ar fi de asemenea neconcludent, pentru-că donațiunile cu pricină de moarte, ca și testamentele, sunt revocabile atit numai *cît timp trăește dăruitorul sau testatorul*; pe cînd dreptul de a cere revocarea donațiunilor viitoare nu se stinge prin moartea dăruitorului, ci trece la moștenitorii săi ⁽⁹⁾.

Jurisprudența noastră face decî o justă aplicare a principiilor de mai sus cînd decide că art. 800 a avut de scop abrogarea donațiunilor cu pricină de moarte ⁽¹⁰⁾.

Care ar fi, în adevăr, utilitatea practică a acestei inovațiuni? Toullier susține că validitatea donațiunilor cu pricină de moarte ar împiedica anularea legatului, care ar fi fost acceptat de legatar prin o convenție intervenită între legatar și testator, legat care, de altminterlea, ar fi trebuit să fie anulat, pentru-că acceptarea legatarului,

⁽⁵⁾ Veđi Locré, *Legisl. civile*, t. XI, p. 436, No. 4.

⁽⁶⁾ Planiol, III, 2521, 2522. T. Hue, VI, 2. Glasson, *Étude sur les donations à cause de mort*, Revue pratique, anul 1873, t. 36, p. 547 urm. Bauby, *Don. à cause de mort sous le Code Napoléon*, Revue critique, VIII, p. 248 urm. Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 7 urm. Cas. fr. D. P. 1900. 1. 358. Veđi și autorii citați în t. IV a Coment. noastre, p. 4, nota 4.

⁽⁷⁾ Veđi *Dreptul* din 1892, No. 19.

⁽⁸⁾ *Dreptul* din 1892, No. 43 și *Scrieri juridice*, I, p. 253.

⁽⁹⁾ Veđi t. IV a Coment. noastre, p. 6 și 223 urm.

⁽¹⁰⁾ Cpr. Cas. rom. Bulet. anul 1880, p. 342 și *Dreptul* din 1892, No. 46. Bulet. Cas. 1892, p. 344. Cpr. C. București. *Dreptul* din 1890, No. 45, p. 359. Veđi și Alex. Degré, *Dreptul* din 1892, No. 32, p. 250, nota 1 și No. 33, p. 261, nota 4. *Idem*: *Dreptul* din 1892, No. 43. *Contră*: Petrescu, *Donațiuni*, I, p. 201.

făcută în timpul vieții testatorului, ar fi prefăcut testamentul într-o donațiune *mortis causa*.

Utilitatea semnalată de acest autor este numai aparentă, pentru-că legatul, fie chiar acceptat de legatar, în timpul vieții testatorului, nu are niciodată caracterul unei donațiuni cu pricină de moarte, de vreme-ce acela care a dispus de averea sa prin testament n'a putut să înțeleagă a face un contract.

Acceptarea din partea legatarului nu schimbă deci natura legatului și nu obligă nici pe legatar, nici pe testator. Ea este inutilă, și ca atare, nu anulează testamentul. *Utile per inutile non vitiatur*.

Prin urmare, donațiunile cu pricină de moarte nu prezintă nici-o utilitate practică, ba din contra, pot da loc la contestații serioase. Este deci regretabil că legiuitorul nostru, din nebăgare de samă, a schimbat textele franceze.

Cât pentru chestiunea de a ști dacă o liberalitate trebuie să fie considerată ca un legat, sau ca o donațiune *mortis causa*, aceasta este o chestie de fapt și de apreciere ⁽¹¹⁾. În *mortis causa donationibus etiam facti quæstiones sunt* (L. 13, § 1. Dig., *De mortis causa donat.*, 39. 6).

În speța judecată de tribunalul de Ilfov, prin sentința mai sus reproducă, se putea crede că era vorba de un legat, însă tribunalul interpretând diferitele clause ale actului, recunoaște că era vorba, în specie, de o donațiune între vii, supusă unui termen, și anume: moartea donatorului. Dăruitorul dispusese, în adevăr, de averea sa, în favoarea donatarului, în mod actual și irevocabil, cu condiție însă ca acest din urmă să nu intre în stăpânirea bunurilor dăruite de cât la moartea dăruitorului. Tribunalul a judecat deci bine în specie, întru-cât actul nu întrunea nici condițiile unui testament, nici a unei donațiuni cu pricină de moarte. Este, în adevăr, de principiu că o liberalitate nu poate fi considerată ca o donațiune *mortis causa* numai pentru că ea a fost subordonată morții dăruitorului ⁽¹²⁾.

Cât pentru al doilea punct judecat de tribunal, relativ la actul estimativ, prescris în privința mobilelor, de art. 827, mai toți autorii, făcând o confuzie regretabilă între actele inexistente și acele pur anulabile, susțin ca actul estimativ ar fi o solemnitate a donațiunii, ca și actul autentic, și în consecință, consideră ca inexistente donațiunile mobiliare lipsite de acest act ⁽¹³⁾.

Această părere este însă inadmisibilă, pentru-că actul estimativ nu are nimic de comun cu consimțimintul părților și el n'a fost prescris *ad sollemnitatem*, ca o condiție esențială a însăși existenței donațiunii, ci numai pentru a garanta irevocabilitatea darului. Dovada cea mai bună despre aceasta este că actul estimativ poate fi înlocuit prin acte echivalente, prin un inventar, de exemplu, care ar stabili într'un mod invariabil consistența și valoarea obiectelor dăruite ⁽¹⁴⁾, ceea ce de sigur n'ar putea să aibă loc în ipoteza contrară; căci caracterul esențial al formelor solemne este de a nu suferi nici un echivalent.

Apoi, art. 827, cuprindând o dispoziție tradițională, împrumutată de la ordonanța din 1731, trebuie s'o interpretăm prin tradiție; și Furgole, comentând art. 15 al acestei celebre ordonanțe, ne arată că actul estimativ nu era nici atunci o condiție esențială a existenței donațiunii.

Actul estimativ, nefiind deci prescris *ad sollemnitatem*, lipsa lui nu va atrage *inexistența* donațiunii mobiliare, ci numai *anularea* ei ⁽¹⁵⁾; de unde rezultă că anularea unei donațiuni pentru lipsa actului estimativ, nu mai poate fi cerută dacă au trecut de cece ani din ziua săvârșirii donațiunii (art. 1900).

D. Alexandresco

JUDECĂTORIA OCOLULUI DOROHOI

Audiența de la 10 August 1904

Jurnalul No. 2405

Cambie. — Elementele esențiale. — Lipsa acestor elemente. — Nulitatea cambiei ca înscris cambial. — Dată. — Înțelesul «datei» în dreptul comercial. — Martori. — Admisibilitatea lor. — Condițiuni. — Ce se poate dovedi cu ei. — Competința judecătorească de ocol. — (Art. 57, 271, 272, 273 C. com.; Art. 859 C. civ.; Art. 89 L. J. Pace; Art. 1191 Cod civil.

1. În dreptul comercial, data trebuie să cuprindă locul, ziua, luna și anul;

2. Când în o cambie nu se arată epoca plății, ea e plătită la vedere;

3. Când în o cambie nu se arată locul plății, ea trebuie plătită în locul unde a fost emisă;

4. Cambia e nulă, ca înscris cambial, dacă nu cuprinde nici locul plății nici al emisiunii;

5. Judecătorul de ocol nu poate discuta puncte nepuse în discuțiunea părților;

6. Martorii sunt admisibili spre a se dovedi plata, deși e vorba de un rest ce derivă din o sumă mai mare de 150 lei vechi, căci martorii tind să stabilească un fapt posterior convenției, ce nu contrazice în nimic enunțările înscrisului. Un atare fapt posterior rămâne cîrmuit de principiile generale ale teoriei probelor.

curind și Judec. ocol. II din Iași (V. Erbiceanu), sentință pe care o vom publica și analiza în numărul viitor.

⁽¹⁴⁾ Ved. t. IV a Coment. noastre, p. 117, 118. Cpr. T. Huc, VI, 225.

⁽¹⁵⁾ T. Huc., loco cit. Laurent, XII, 373 și alți autori citați în t. IV a Coment. noastre, p. 119, nota 1.

⁽¹¹⁾ Cpr. C. București, *Dreptul* din 1890, No. 45. Ved. și Cas. rom., *Dreptul* din 1891, No. 13 și Bulet. Cas., anul 1891, p. 132.

⁽¹²⁾ Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 86. 1. 232. D. P. 87. 1. 487. Sirey, 87. 1. 33.

⁽¹³⁾ Cpr. Planiol III, 2556, 2561. Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1278. Ved. și autorii citați în t. IV a Coment. noastre, p. 118, nota 3. Tot în acest sens s'a pronunțat de

Noi judecătorul,

Avind în vedere susținerea pîrîtului că biletul la ordin prezentat nu poate avea efectul unei cambii, întru cît îi lipsește data scadenței, iar în josul biletului la ordin se spune «către Victoria Popovici», nu «către mine însu-mi».

Considerind că primul punct este inexact în fapt, căci în josul biletului la ordin se vede scris: «la 15 (cinci-spre-zece) Aprilie 1904», iar în susul cambiei se arată că emisiunea a fost la 15 Noembrie 1903;

Considerind că chiar dacă nu s'ar arăta epoca plății, cambia nu e nulă, căci, în acest caz, conform art. 271 Co., cambia e plătitibilă la vedere; că, de asemenea, nici lipsa arătării locului de plată nu atrage nulitatea, căci, în atare caz, cambia va trebui plătită în locul unde ea a fost emisă (Art. 272 Co.);

Avind în vedere că ambele părți convin să recunoască că, din această cauză, biletul la ordin nu poate avea de cît valoarea unui înscris civil;

Avind în vedere că în biletul la ordin nu se arată locul emisiunii, ast-fel că, în specie, nu se știe unde va trebui făcută plata;

Considerind că așa fiind, cambia nu cuprinde mențiunea esențială a locului plății, mențiune ce nu se poate suplini prin presumpțiunea arătată de art. 272 Co., căci în tot contextul cambiei nu se vede arătarea nici-unui loc; că, prin urmare, cambia prezentată trebuie privită ca neavind arătat locul plății, și fără posibilitate de a preciza acel loc, ceea-ce, conform art. 273 Co., atrage nulitatea cambiei;

Considerind că nulitatea cambiei mai rezultă și din faptul că nu e datată, căci în dreptul comercial prin dată se înțelege locul, ziua, luna și anul (art. 57 Co.); că această omisiune nu poate fi suplinită prin nimic, cum nu poate fi nici în materie civilă, cu privire la testamente (art. 859 civ.); ast-fel că data, sub pedeapsă de nulitate, nu e cerută de cît pentru cambii și pentru testamentul olograf;

Avind în vedere că în cambie nu se arată locul emisiunii;

Considerind că în lipsa arătării locului de emisiune nu se poate acoperi prin nimic; că această lipsă atrage inexistența chiar a datei și transformă cambia în o simplă obligațiune;

Considerind că deși partea nu s'a prevalat de lipsa arătării locului de emisiune, totuși nulitatea ce rezultă de aici poate fi discutată, căci atunci cînd s'a invocat nulitatea datei, de sigur s'a înțeles a se referi la dată așa cum o cere Codul comercial, fără ca de aici să se poată spune că am ridicat, din oficiu, o chestiune ce n'a fost pusă în discuțiunea părților, cum cere art. 89 L. J. P.;

Considerind că mențiunea «către Victoria Popovici» în loc de «către mine însu-mi» nu poate avea nici un efect, de oare-ce legea nu prevede nicăeri și nulitățile sunt de drept strict, iar art. 270 arată mențiunile esențiale ale cambiei, mențiuni între cari nu e cuprinsă și cea sus menționată; că, de altminterlea, fiind vorba de un bilet la ordin, în el se arată obligațiunea de a plăti, ceea-ce e suficient; că, prin urmare, nu se mai poate deduce nulitatea biletului la ordin și din acest punct de vedere;

Considerind că față cu cele ce preced, întru cît în cambie lipsesc condițiunile esențiale ale datei și ale locului plății, cambia urmează a fi privită ca nulă, cu rezerva efectelor ordinare ale obligațiunei, după natura sa civilă sau comercială, cum prevede categoric art. 273 Co.;

În consecință, constatăm că biletul la ordin e nul ca înscris cambial;

Avind în vedere că pîrîtul cere proba testimonială spre a stabili plata, probă ce ar fi admisibilă, de și se reclamă 47 lei din o cambie în valoare de 150 lei;

Avind în vedere că pîrîtul mai susține că proba

testimonială e admisibilă, din cauză că ea se regulează după suma cerută, dovadă că și acțiunea e fără timbru;

Avind în vedere că, în principiu, proba testimonială e admisibilă pentru stabilirea faptelor juridice a căror valoare nu trece de 55 lei și 55 bani; că, din contră, această probă nu e admisibilă cînd tinde a stabili în contra sa peste ceea-ce conține actul nici despre ceea-ce s'ar pretinde că s'ar fi zis înainte, la timpul sau în urma confecționării actului, deși e vorba de o valoare mai mică de 55 lei și 55 bani (art. 1191 C. civ.);

Avind în vedere că interesul în litigiu e mai mic de 150 lei vechi; că, în specie, se alege un fapt posterior convenției, căci e vorba de plată, adică de un mod de stringere a obligațiunii;

Considerind că în alegarea plății nu contrazice întru nimic enunțările înscrisului, fiind un fapt nou și distinct ce trebuie cîrmuit deosebit de principiile generale ale teoriei probelor;

Considerind că această soluțiune se impune și din cauză că excepțiunile trebuiesc interpretate strict; că, prin urmare, proba testimonială e admisibilă spre a se stabili faptul juridic al stingerii obligațiunei;

În consecință, admitem proba testimonială.

Judecător (s) Ștefan Scriban.

Bibliografii

A apărut în institutul de Arte grafice «Eminescu» o broșură în 30 pagini sub titlul: Mișcarea Băncilor populare în România (comunicare făcută la congresul internațional al Cooperățiunii din Budapesta) de d-l I. G. Duca. Prețul 10 bani.

Tratat de Drept Civil de d-l profesor D. Alexandresco. Partea I, vol. VIII conține *Convențiile matrimoniale* (34 coli tipar). Prețul 10 lei.

Dreptul civil Român în 3 vol. de d-l Profesor C. Nacu, cuprinde întreagă materia dreptului civil, Prețul fie cărui vol. 12 lei (3 vol. 36 lei).

Codul comercial cu noua lege a falimentelor, adnotată și comentată de d-nii *Cesărescu & Dan*, însoțit de un index alfabetic complet. Prețul Lei 6.

Codul de Comerț (vol. I 600 pag. cuprinzînd Art. 1—60) comentat de d-l M. A. Dimitrescu, profesor la Școala superioară de comerț din București. Prețul 10 lei.

Cambia și acțiunea Cambială (5 fascicule apărute) de Nic. M. Părulescu, magistrat și C. St. Radianu, avocat. Prețul fie cărei fascicule Lei 1.50.

Noua Lege a Timbrului adnotată de d-l *Cesărescu*, însoțită de un index alfabetic complet. Prețul 2 Lei.

Procedura penală. (Codul de instrucție criminală), cu ultimele modificări adnotată cu jurisprudența Română, (1868—1904) a *Tribunalelor, Curților de apel și a Curții de casație* cu trimiteri la ziarele «Dreptul» și «Curierul Judiciar» și precedată de un index alfabetic de d-l C. Hamangiu, prim procuror la tribunalul Ilfov. Prețul 5 lei.

* * *

Oferim prețuri duble și triple pentru primele vol. Dr. Civil Alexandresco, mai cu seamă pentru vol. III.

Toate aceste cărți precum și alte diferite opere de Drept se găsesc de vânzare la Redacția acestui ziar, 5 Calea Rahovei 5, de unde se expediază la cerere contra valoare: mandat postal timbre sau ramburs. Taxele postale privesc pe cumpărător. Comandele se vor expedia pe adresa d-lui Codreanu, proprietarul ziarului Curierul Judiciar, la București.